

What Research Says? Evaluation of Postgraduate Research on Teaching Turkish to Turkish Children Abroad

Kadir Kaan Büyükkiz

Gaziantep University
kbuyukikiz@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6727-0273

Ayşegül Güler Yıldız

Gaziantep University
aysegulguler27@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7149-463X

ABSTRACT

The aim of this research is to present a view of the accumulation in this field by scanning and evaluating the postgraduate theses prepared between 1981 and 2020 on teaching Turkish to Turkish children living abroad. For this purpose, the database of the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK) was used primarily and to a large extent in the literature review for the research, however, the database of the universities was also used to support the research. During the research process, the thesis surveys focused on the concept of "Turkish children abroad". As a result of the screening, 23 postgraduate theses (11 master's theses, 12 doctoral theses) were determined. The coding of the determined theses was carried out by the researchers in the computer environment, and the coding made to ensure the coding reliability was re-examined by two field experts. As a result of the analysis, five themes emerged according to the main focus of the researchers. These are language skills, bilingualism and problems arising from bilingualism, curriculum and materials, quality of teaching, problems and opinions. As a result of the evaluations, seven theses focusing on language skills, three focusing on bilingualism and the problems arising from bilingualism, five focusing on examining the curriculum and materials, four focusing on the quality of teaching, and four focusing problems and opinions.

Keywords: Teaching Turkish to Turkish children abroad, Turks abroad, postgraduate theses.

Language, which provides intergenerational transfer and undertakes the carrier of the common memory of the society, is a tool that supports the individual cognitively and emotionally in education, as well as being a communication tool. The motivating power of language is very important especially in the development of cognitive abilities in children. It is important not only to speak the language of the environment in which we were born and raised, but also to be proficient in a different language in order to express oneself in international arenas and interact with different cultures. In this context, it is important to be able to use the mother tongue well in order to use different languages well and to provide easy transition of words between languages.

Individuals should have abilities such as independent thinking, correct understanding, acting objectively, and explaining well, and since these abilities also develop depending on their mother tongue, the individual must first grasp the vast expression possibilities that his mother tongue offers him. This can only be achieved with a deep-rooted mother tongue education (İşcan, 2007).

Today, acquiring different languages has become almost inevitable. While the multilingual and multicultural environments in which people born and raised in their own lands have grown up take the individual one step further, knowing the language of that country will offer the advantage of easier communication abroad for people who migrate to different countries for various reasons. As a result of

Received :June 17, 2021
Revised :September 14, 2021
Accepted:September 29, 2021

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2021, 9(2), 81-95
Research in Reading & Writing Instruction,
2021, 9(2), 81-95
<https://doi.org/10.35233/oyea.953118>

this situation, besides the concept of mother tongue, the concept of bilingualism has gained importance in the literature. The concept of bilingualism began to be used in the 1960s with the work migration from Turkey to Europe. The desire of Turks who immigrated to Europe for economic reasons, to adapt to the host country and to continue their life there, has made bilingualism a necessity due to their second language (Demirbaş, 2014).

The density of the Turkish population living abroad also brought questions about education, problems in this regard and what should be done. In order to clarify this situation, to identify the problems and to find solutions accordingly, many studies have been carried out in different formats such as articles, theses, and books.

Skutnabb-Kangas (1981) uses the 'lotus flower' analogy when describing foreign language teaching, bilingualism and language development accordingly.

Özdemir (1988, p. 85) defines the concept of bilingualism in the form of "an understanding that allows the child to define his/her self-development within the process of his/her mother tongue, without preferring one of the languages spoken by the majority and the minority in the same country"; Grosjean (2008, p. 10), "regular use of two or more languages (or dialects) and bilinguals as people who use two or more languages (or dialects) in their daily lives"; Aksan (1998, p. 26), on the other hand, defines it "as acquiring and using more than one language for various reasons and under different conditions, or learning a second language at a level close to the mother tongue".

Resources that will create awareness about mother tongue learning of Turks living abroad and reach the fourth generation today, and that cultural transfer will be ensured along with mother tongue learning, are provided through Turkish and Turkish Culture Textbooks in the light of the curriculum conducted by the Ministry of National Education (MEB) and prepared by experts.

In this direction, eight programs were created in 1969, 1980, 1982, 1986, 2000, 2006, 2009 and 2018, and Turkish and Turkish Culture textbooks were prepared for the programs in 2009 and 2018 (Şen, 2020).

In the research, it is aimed to determine the master's and doctoral theses prepared between 1981-2020 about the Turkish education of Turks who go abroad for various reasons and continue their lives there, and therefore Turkish children, and to evaluate these theses and to reveal an image of the accumulation in this field.

This research is limited to postgraduate theses on teaching Turkish to Turkish children abroad between 1981-2020. Accordingly, the words "bilingualism, multiculturalism, Turks abroad, Turkish education abroad, Turkish abroad" were entered in the "scan term" section on the main page of the YÖK National Thesis Center, and only within the scope of the literature, "Turkish education" was focused. studies that could be evaluated. Studies done outside the field (sociology, psychology, philosophy, etc.) were not included in the research.

Method

Model

This study is a qualitative research aiming to evaluate the postgraduate theses on teaching Turkish to Turkish children living abroad. Qualitative research is a research in which qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis are used, and a qualitative process is followed to reveal perceptions and events in a natural environment in a realistic and holistic way (Yıldırım & Şimşek, 2008, p. 39).

Selected Works

In the study, postgraduate theses prepared in the literature between 1981-2020 related to teaching Turkish to Turkish children living abroad were used.

The most basic feature of qualitative research is that it tries to examine the events, facts, norms and values researched from the perspectives of the people researched (Ekiz, 2017). In this study, firstly, the National Thesis Center of YÖK was used, and then graduate theses whose contents were accessible in line with the information obtained from previous studies were included in the study.

Data Analysis

In this study, the document analysis technique, which is a qualitative research method, was used in the analysis of the data. "Document analysis includes the analysis of written materials containing information about the case or cases aimed to be investigated" (Yıldırım & Şimşek, 2008, p.187).

In the research, the theses prepared between 1981-2020 on the Turkish language teaching of Turkish children living abroad were scanned with the determined keywords and the literature review was terminated on January 1, 2021. A total of 63 master's and 24 doctoral theses were identified in the survey. A total of 23 theses, including 11 master's theses and 12 doctoral theses, which are relevant and accessible, were included in the study. The studies examined are classified in

tables according to the subject and title they contain. In the tables, the findings that are suitable for the main topic, the title and content of the theses, which are multidimensional and have too many sub-problems, are given, and the questions about the sub-problems are expressed superficially. The 23 theses included in the research are indicated with asterisk after the bibliography.

Findings

As a result of the analysis, five themes were reached according to the main focus of the researchers.

Distribution of Theses Prepared on Teaching Turkish to Turkish Children Abroad by General Status in Language Skills

In the studies prepared on teaching Turkish to Turkish children abroad, it is seen that the four basic language skills, especially writing skills, are emphasized, followed by reading and speaking skills. It is noteworthy that among the studies, the least discussed language skill in this context is the listening skill. It is understood that the four basic language skills are handled individually or in pairs as reading comprehension-written expression, written and oral expression, but all four basic language skills are included in only one study. Considering the sample size, it is seen that only one of the studies included student and teacher groups, while the others only worked with students, and the textbook was not included as a sample. It is seen that the sample is stated as secondary school, primary school, primary education in some studies, in some studies it is at different grade levels attending Turkish and Turkish culture lessons, and in some studies it is stated as different age groups attending Turkish and Turkish culture lessons, although it is rarely expressed as a level of exchange. In this context, when the sample group of the studies on the four basic language skills is examined, it can be seen from the table that three studies were studied with a sample group below 100 and the other four studies with a sample group above 100.

It is noticed that the studies dealing with the four basic language skills generally prefer the scanning method and generally use the composition printing and survey method as data collection tools, but various data collection techniques are also used. When we look at the findings part of the studies, it is understood that the attitudes towards Turkish do not change according to age, gender, going to Turkey or the education of the parents, but it varies according to the language spoken at home, the frequency of reading books and the use of the internet.

In the findings part of the studies, it is another remarkable point that the rate of making mistakes of male students is higher than that of females, and the success scores of females are higher than male students.

Distribution of Theses Prepared on Teaching Turkish to Turkish Children Abroad by Bilingualism and the Problems Caused by Bilingualism

It is understood that among the studies on teaching Turkish to Turkish children abroad, those related to bilingualism and the problems arising from bilingualism were conducted in 2005, 2016 and 2017 and were studied less than the four basic language skills. It is noteworthy that the sample group in the studies consisted of high school, undergraduate and graduate students and students between the ages of 14-22, and these three studies focused on a sample group of 245 students and 34 teachers on bilingualism and the problems and opinions related to bilingualism. It is seen that the information in the studies is obtained from the data collected through questionnaires or various forms and tests. Looking at the findings part of the studies, it is understood that Turkish children living abroad consider themselves bilingual, learn their mother tongue first and their parents are the priority people to learn their mother tongue. In addition, in the study conducted by Bican (2017), it was determined that Turkish students, whose dominant language is Danish, are at a moderate level in Turkish proficiency and at an advanced level in Danish proficiency. In an experimental study conducted by Yağmur (2007) in the Netherlands, in which he focused on bilingualism with a sample of 5330 students from Turkish, German, Turkish-German and other nationalities, he claimed that Turkish children whose German is dominant are also very good in Turkish and that German is dominant. It has been emphasized that Turkish children's Turkish language skills are actually superior to their German ones.

Distribution of Theses Prepared on Teaching Turkish to Turkish Children Abroad by Program and Materials Examining Status

It is seen that there are five studies on curriculum and materials among the studies prepared on teaching Turkish to Turkish children abroad, and four of these studies were prepared in the last five years. It is noteworthy that the sample size of these studies, which are conducted to examine texts in textbooks and books that help in concretizing learning outside the curriculum, diversifies and differentiates compared to other studies. Accordingly, in the study prepared by Sağlam (1989), the sample consisted of 672 students in the 4th grade of primary school, while in the study conducted by Tekeli (2017), it consisted of 86 teachers who worked at least one year for Turkish and Turkish Culture courses. It is seen that Keloğlan Tales, Turkish and Turkish Culture textbooks and 87 texts obtained from exams are used as samples in other studies. It is understood that the data in the studies whose sample is teacher and student were obtained through

questionnaires, tests and interviews. When we look at the findings part of the studies, it is seen that there are teachers who have different views about the effects of the materials on the lesson, there is no strong relationship between the objectives set in the textbooks and the achievements, and there is no balanced distribution in terms of effectiveness.

Distribution of Theses Prepared on Teaching Turkish to Turkish Children Abroad by Teaching Quality

It is seen that the studies prepared on teaching Turkish to Turkish children abroad under the title of teaching quality are handled on the basis of subject or activity, and the relational dimension between different variables is examined. It is noteworthy that some studies included groups of teachers, students and parents. In this context, meeting with teachers and parents in terms of having detailed information about the subject, which is not limited to the student, also shows the quality of the study. It is seen that the studies are mostly prepared with experimental design and the preferred data collection tool is mostly a questionnaire or interview/information form. When the findings section of the studies are examined, it is seen that in Kayır's (2018) study, there was a positive change in the academic achievement levels of students with task-based activities given by parents, and in Arıcı's (2017) study, it was concluded that education given through educational games was more effective in learning.

Distribution of Theses Prepared on Teaching Turkish to Turkish Children Abroad by Problems and Opinions by Examining Status

It is seen that the studies prepared on the difficulties of teaching Turkish to Turkish children abroad and the problems related to the subject were based in France, England and Belgium and were carried out after 2010. In the studies, there is a sample of 819 people consisting of teachers, students and parents. Although it is noteworthy that the data were obtained through questionnaires, interviews and scales, it is seen that the scanning method is mostly used. From the findings of the studies, the lack of motivation towards Turkish lessons, the dominance of the idea that we already know Turkish and the boringness of the texts in the books; Although the negative effects of economic, political reasons and the concepts of racism negatively affect the perception of speaking Turkish, it is understood that they can also be shown among the reasons for leaving Turkish. Yalınkılıç and Yağmur (2014) conducted a study to measure the attitudes of Turks living in Western Thrace towards their mother tongue in Western Thrace and Western Europe. They concluded that the attitudes of the Turks living in Turkey towards their mother tongue are different from each other.

Conclusion and Discussion

When we look at the theses prepared on the Turkish teaching of Turkish children abroad, it is seen that there are a total of 23 studies, 12 of which are doctoral theses, and 11 are master's theses, which fully meet the relevant situation. In this study, in which the postgraduate theses prepared between 1981 and 2020 on teaching Turkish to Turkish children were evaluated, it was determined that the research generally focused on 5 themes. These themes are the status of four basic language skills in the education given to Turkish children living abroad, the attitudes of Turks living abroad and Turkish children about bilingualism and the problems related to the subject, the program and material problem related to teaching Turkish, the quality of the teaching given in Turkish and Turkish Culture courses and the Turkish language. It is seen that it consists of the problems encountered in teaching and the opinions about this situation. From the findings of the studies examined; The positive attitudes of Turks living abroad towards Turkish, the fact that knowing the official language of the country they live in is also a requirement, it is also a necessity to be competent in their mother tongue, Turkish is generally spoken in the family environment, the language of the country they live in is spoken especially among young people in the family environment, they see themselves as bilingual and They learn their mother tongue for the first time, students who attend Turkish and Turkish Culture courses sometimes experience a lack of motivation due to books, there are mistakes in some basic skills, especially in writing, due to lack of vocabulary, they are more successful in reading comprehension than other skills, and especially female students. It has been concluded that male students are more successful academically than male students. When the examined studies are evaluated in terms of method, it is seen that the most preferred method is the quantitative method. Qualitative methods were preferred mostly by using data obtained through observation and interview. As samples, teachers, students, parents, textbooks, texts, tales were chosen and the subject was approached from different angles.

According to the results obtained from the study; It is thought that textbooks should be prepared in a way that will attract the attention and interest of the students and save the lesson from boringness, and that the lesson should be processed with a functional aspect that predominates, appealing to individual differences, supporting permanent learning by coloring it with games and activities. Considering all these, it is expected that an awareness of the importance and necessity of Turkish will be created for Turks living abroad, academic success in Turkish lessons will increase, and positive attitudes towards Turkish will increase.

Araştırmalar Ne Diyor? Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimine Yönelik Yapılan Lisansüstü Araştırmalarının Değerlendirilmesi

Kadir Kaan Büyükkiz
Gaziantep Üniversitesi
kbuyukiz@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6727-0273

Ayşegül Güler Yıldız
Gaziantep Üniversitesi
ayseulguler27@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7149-463X

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine 1981 ve 2020 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tezleri tarayıp değerlendirerek bu alandaki birikimin bir görüntüsünü ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma için yapılan kaynak taramasında öncelikli olarak ve büyük oranda Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nin veri tabanı kullanılmıştır ancak bunun yanında araştırmayı desteklemesi bakımından üniversitelerin veri tabanından da faydalanılmıştır. Araştırma süreci içerisinde tez taramalarında özellikle "yurt dışındaki Türk çocukları" kavramı etrafında yoğunlaşmış ve çalışmalar bu kavram bağlamında araştırmaya dâhil edilmiştir. Bunun yanı sıra daha önce bu konuda hazırlanmış yazılı kaynaklardan da yararlanılarak çalışma desteklenmiştir. Araştırmanın odağında Türkçe öğretimi olduğundan diğer alanlar kapsam dışında tutulmuştur. Yapılan tarama sonucu 23 lisansüstü tez (11 yüksek lisans tezi, 12 doktora tezi) belirlenmiş. Belirlenen tezlerle ilgili kodlamalar araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiş, kodlama güvenilirliğini sağlamak için yapılan kodlamalar iki alan uzmanı tarafından yeniden incelenmiştir. Yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi konulu tezlerin kodlanması sürecinde her bir tez sadece bir defa kodlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda araştırmacıların odaklandıkları ana noktaya göre beş tema ortaya çıkmıştır. Bunlar, dil becerileri, iki dillilik ve iki dillilikten kaynaklanan sorunlar, program ve materyaller, öğretimin niteliği, sorunlar ve görüşlerdir. Değerlendirmeler sonucunda dil becerilerine odaklanan yedi, iki dillilik ve iki dillilikten kaynaklanan sorunlara odaklanan üç, program ve materyalleri incelemeye odaklanan beş, öğretimin niteliğine odaklanan dört, sorunlar ve görüşlere odaklanan dört tez belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi, yurt dışındaki Türkler, lisansüstü tezler.

Nesiller arası aktarımı sağlayan, toplumun ortak hafızasının taşıyıcılığını üstlenen dil, iletişim aracı olmasının yanı sıra eğitimde bireyi bilişsel ve duyuşsal yönden destekleyen bir araçtır. Sadece ana dilde yetkin olmak değil farklı diller bilmenin bireye sağladığı katkı da yadsınamaz. Bu yönüyle sadece ikinci dil veya iki dilli olmaktan ziyade çok dillilik de önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle çocuklardaki bilişsel yetilerin gelişmesinde dilin motive edici gücü oldukça önemlidir. Sadece doğup büyüdüğümüz, içine doğduğumuz çevrenin dilini konuşmak değil aynı zamanda uluslararası alanlarda kendini ifade etmek ve farklı kültürlerle etkileşim içinde olmak için de farklı bir dilde yetkin olmak önemlidir. Bu bağlamda farklı dilleri iyi kullanmak, diller arası sözcüklerin geçişini kolay sağlayabilmek için ana dili iyi kullanabilme yetisi önemlidir. Ana dil, kendi içimizde yaşadığımız topluma ayak uydurmamıza aracı olup toplumla bütünleşmemizi sağlayıp soy birliği yaptığımız milletlerle anlaşmamıza yardımcı olurken edindiğimiz diğer diller ise farklı kültürel etkileşimler ile bizi motive eder.

Bireylerde bağımsız düşünme, doğru anlama, nesnel davranma, iyi anlatma gibi yetenekler olmalıdır ve bu yetenekler de ana diline

Geliş Tarihi :17 Haziran 2021
Düzelme Tarihi :14 Eylül 2021
Kabul Tarihi :29 Eylül 2021

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2021, 9(2), 81-95
Research in Reading & Writing Instruction,
2021, 9(2),81-95
<https://doi.org/10.35233/oyea.953118>

bağlı olarak geliştikten, bireyin, öncelikle ana dilinin kendisine sunduğu engin ifade olanaklarını kavraması gerekir. Bu da ancak köklü bir ana dili eğitimiyle sağlanabilir (İşcan, 2007).

Günümüzde farklı diller edinmek, neredeyse kaçınılmaz olmuştur. Kendi topraklarında doğup büyüyen insanların da içinde yetişmiş olduğu çok dilli, çok kültürlü ortamlar bireyi bir adım öteye taşıırken muhtelif sebeplerden ötürü farklı ülkelere göç eden insanlar için o ülkenin dilini bilmek de yurt dışında daha kolay iletişim kurma avantajını sunacaktır. Bu durumun bir sonucu olarak ana dil kavramı yanında iki dillilik kavramı da alan yazında önem kazanmıştır. İki dillilik kavramı 1960'lı yıllarda Türkiye'den Avrupa'ya başlayan iş göçüyle kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle ekonomik sebeplerle Avrupa'ya göç eden Türklerin, ev sahibi ülkeye uyum sağlaması ve hayatını burada devam ettirme isteği ikinci bir dili dolayısıyla iki dilliliği zorunlu hâle getirmiştir (Demirbaş, 2014).

Çoğunluğu Batı Avrupa ülkelerinde olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan Türklerin azımsanmayacak bir nüfusa sahip olduğu bilinmektedir. Türkler farklı nedenlerle göç ettikleri ülkelerde ekonomik anlamda insan gücüne katkı sağlamalarının yanı sıra gittikleri yerlerde kültürel etkileşim sağlamada da rol oynamışlardır. Avrupa topraklarında varlığını hissettiren en büyük yabancı insan gücüne sahip ülkenin Türkiye olduğuna kaynaklarda yer verilmiştir (Güzel, 2014). Yurt dışında yaşayan Türk nüfusunun yoğunluğu aynı zamanda eğitim konusunu, bu konudaki problemleri ve neler yapılması gerektiğiyle ilgili soruları da beraberinde getirmiştir. Bu duruma açıklık getirmek, problemlerin tespitini yapmak ve buna göre çözüm yolları bulmak amacıyla makale, tez, kitap gibi farklı niteliklerde birçok çalışma yapılmıştır. Güzel (2014) "İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi", Yıldız vd. (2021) "İki Dillilik ve Dil Edinimi", Yağmur (2006) "Batı Avrupada Türkçe Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri"; Yağmur (2007) "İki dilli Çocukların Dil Becerilerinin Ölçümü ve Eşik Kuramı", Şen (2011) "Belçikada Yaşayan Türk Çocuklarının Türkçeye Yönelik Tutumları ve Yazma Becerileri"; Şen (2015) "Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi ve Materyal Tasarımı Belçika Örneği" konuyla ilgili yapılmış olan akademik çalışmalardan bazılarıdır.

Özellikle insanlar arası iletişime aracılık eden, anlaşmayı sağlayan, duygu, düşünce ve isteklerimizin dışavurumunu sözcüklere dökerek kendimizi ifade etmememize yarayan; dinamik ve değişken bir araç olan dil (terminoloji, kültür, eğitim-öğretim, sosyal, aile, yerleşim, fizyolojik-bilişsel vb.) alanlarda farklı şekilde bir kullanım gerektirir. Birey, ana dilde ifade edeceği sözcüğü ya da sözcükleri kullanacağı alana ve bağlama göre daha rahat belirleyebilirken iki dillilikte bu durum farklı şekillerde gerçekleşebilir.

İki dillilik, iki veya birkaç dilin eşzamanlı edinilmesi ve gerektiğinde aralarında geçiş ve seçim yapılması olarak tanımlanabilir. Skutnabb-Kangas (1981) yabancı dil öğretimi, iki dilliliği ve bunlara bağlı olarak dil gelişimini betimlerken 'nilüfer çiçeği' benzetmesinden yararlanır. Buna göre çocuğun konuşmasını duyduğumuzda biz su üzerindeki nilüfer çiçeğini görmüş oluruz, ana dile dair bilinçsizce edinilmiş birçok bilgi suyun altında, derinlerde bulunan kökleri oluşturur. Yabancı dili konuştuğunu duyduğumuzda yine ana dili kadar güzel bir nilüferin yüzeydeki görüntüsünü görürüz ancak bu çiçek suyun altında köklerini bulundurmaz fakat çocuk, eğitimini yabancı dilde sürdürmeye devam ederse ana dili çiçeğinin kökleri beslenmeyerek bir süre sonra istenilen verimi sağlamayacaktır. Ancak yabancı dil kökleri olmadan su üstünde kalmaya devam ederse bir süre sonra hem ana dilde hem de yabancı dilde verim düşecek ve etkili bir öğrenme sağlanmadan yabancı dildeki bilgiler de kalıcılığını yitirecektir. Böylece çocuk hem ana dilini hem de yabancı dili tam olarak kullanamamaktan ötürü iki yarım dilli şeklinde nitelendirilecektir.

Alan yazında "iki dillilik" olarak nitelendirilen kavramla ilgili farklı araştırmacıların görüşlerini yansıtan tanımlamalar yer almaktadır.

Özdemir (1988, s. 85) iki dillilik kavramını, "aynı ülkede çoğunluğun ve azınlığın konuştuğu dillerden birini diğerine tercih etmeden, çocuğun benlik gelişimini ana dili süreci içerisinde tanımlamasına imkân veren bir anlayış" biçiminde; Grosjean (2008, s. 10) "iki veya daha fazla dilin (veya lehçenin) düzenli kullanımı ve iki dilliler iki veya daha fazla dili (veya lehçeyi) günlük yaşamlarında kullanan kişiler" olarak; Aksan (1998, s. 26) ise, "insanın çeşitli sebeplerle ve değişik şartlar altında birden fazla dili edinmesi, kullanması veya ikinci bir dili ana diline yakın bir düzeyde öğrenmesi" şeklinde tanımlamaktadırlar.

İki dillilik, kaynaklardaki tanımlardan hareketle, ikinci bir dili öğrenmek zorunda kalan kişinin ana dili ve millî kültürüne yabancılaşmadan ikinci dili de günlük yaşamında olsun akademik alanda olsun ana dili gibi etkili, doğru şekilde kullanmasına karşılık gelmektedir.

İki dillilik ile ikinci dil kavramları birbirine benzemekle beraber birbirinden farklı olan terimlerdir. İki dillilik görünümünün özellikle anne-babanın da iki dilli olması ya da anne-babanın çocukla iki dilde, dilleri birbirlerinden işlevsel olarak ayırmadan, karışık olarak konuşması durumunda ortaya çıktığına işaret etmektedir (Uzun, 2011). İki dilli ortamlardaki bireylerin herhangi bir dili tercih etme durumundan ötürü zihinsel aktiviteleri de farklı işleyecektir. Buna istinaden iki dilli olma durumunun, bilişsel beceriler üzerinde yadsınamaz bir etkisi bulunmaktadır. Bu alandaki ayrıntılı çalışmalardan biri de Kanadalı dilbilimci Jim Cummins tarafından ortaya konmuştur. Alan yazında iki dilliliğin bilişsel beceriler üzerindeki etkisini "eşik kuramı" ile açıklayan Cummins (1979), dil gelişimi ve bilişsel gelişim arasındaki ilişkinin akademik başarıyla yakından ilgili olduğunu savunmuştur. Eşik kuramı, üç düzeyli bir süreçten oluşmaktadır. Dilsel beceriler yönünden birinci düzeyde yer alan öğrencinin bilişsel ve dilsel beceri alanlarında yetersizlikleri bulunmaktadır. Öğrenci kendini doğru bir şekilde ifade etmede ve gelişmiş zihinsel beceri gerektiren durumlarda başarısız olmaktadır. Bu durum, "sınırlı iki dillilik" olarak betimlenebilir. Öğrenci yaşatlarına oranla bilişsel ve dilsel düzlemde geri kalma sorunuyla karşı karşıyadır. İkinci düzeyde; öğrenciler edindikleri dillerin yalnızca birinde yaşatlarıyla aynı düzeyde özellikler taşır ve bu, "baskın iki dillilik" olarak tanımlanabilir. Olağan bilişsel becerileri

sergileyen öğrencilerin baskın dili konuşan yaşlılarıyla arasında anlamlı bir farktan söz edilemez. Kuramın üçüncü ve son düzeyinde ise, eş dengeden söz edilebilir ve düzey “dengeli iki dillilik” düzeyi olarak nitelendirilebilir. Bu düzeyde bilişsel becerilerle eşzamanlı gelişen dilsel becerilerin olumlu ve cesaretlendirici etkisinden söz edilebilir. Gelişmiş zihinsel beceri gerektiren durumlarda başarı gösterme ve yaratıcılık gözlemlenebilir ki bu iki dillilik için ideal düzeydir, diyebiliriz.

Yurt dışında yaşayan bireyler kendi ana dilleriyle birlikte, bulunduğu ülkenin dilini de yeterince bilmek zorundadır. İki dilliliğin yoğun olduğu ülkelerde farklı ülkelerden iş veya benzeri nedenlerle göç etmiş ve azımsanmayacak bir nüfus yoğunluğuna sahip olan kişiler için hem ana dillerini hem de yaşadıkları ülkenin dilini öğrenebilecekleri formal ortamlar sunulmaktadır. Buna göre ana dilini iyi kullanan kişilerin ikinci bir dili öğrenmesi ve kullanması daha kolay olacağından çok kültürlü ortamlarda yetişen ve iki dillilik özelliğine sahip olan bireylerin ana dilini en iyi şekilde kullanmaları gerekir.

“Her iki dilde de yetkin olmamak hem düşünme yeteneğine hem de zekânın gelişimine olumsuz etki yapar. Her iki dilin iyi bilinip dillerden birine ana dili gibi vakıf olunması, düşünme yeteneğine ne olumlu ne de olumsuz etki yapar. Her iki dile de ana dili gibi vakıf olunması ise hem düşünme yeteneğini hem de zekâyı artırır.” (Güzel, 2014, s. 62). Gerek ana dil öğreniminde gerekse edinilen diğer dillerin kullanılmasında uygulanan eğitim politikalarının rolü çok büyüktür.

Yaylacı (2008), yurt dışında yaşayan ve üçüncü nesle ulaşan Türklerin birçok problemle karşı karşıya kaldığını ancak belirtilen sorunlar arasında eğitimin, olumsuz sonuçların ve sorunların en yoğun yaşandığı alan olduğunu ifade etmiştir. Günümüzde yurt dışında yaşayan ve dördüncü nesle ulaşan Türklerin ana dil öğrenimiyle ilgili bilincin oluşturulacağı ve ana dil öğrenimiyle birlikte kültür aktarımının da sağlanacağı kaynaklar, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yürütülen ve uzmanlarca hazırlanan öğretim programları ışığında Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitapları aracılığıyla kazandırılmaktadır.

Bu doğrultuda, 1969 yılında “Dış Ülkelerde Bulunan Türk İşçilerin İlkokul Çağındaki Çocukları İçin Türkiye’den Gönderilen Öğretmenler Tarafından Yapılacak Türkçe, Din Bilgisi, Sosyal Bilgiler Dersleri Program Taslağı”, 1980 yılında “Dış Ülkelerdeki Türk İşçilerin Çocuklarına Ait Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Din Bilgisi Programları”, 1982 yılında “Yurt Dışındaki Türk İşçilerinin Çocukları İçin Türkçe Dersi Programı”, 1986 yılında “Yurt Dışı İşçi Çocukları Türkçe-Türk Kültürü İle yabancı dil olarak Türkçe öğretim Programları”; 2000 yılında “Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe (1-10. Sınıflar), Türk Kültürü (4-10. Sınıflar) ve Yabancı Dil Olarak Türkçe (6-11. Sınıflar) Dersleri Öğretim Programları; 2006 yılında “Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Taslak Öğretim Programı (1-10. Sınıflar); 2009 yılında “Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (1-10. Sınıflar)” 2018 yılında da “Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)” olmak üzere sekiz program oluşturulmuş ve 2009 ile 2018 yıllarındaki programlar için Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları hazırlanmıştır (Şen, 2020).

Bu alanda yapılmış çalışmalar kadar yapılacak olan çalışmaların da hem alan öğretmenleri hem de alan araştırmaları açısından büyük önem taşıdığı düşünüldüğünden bu araştırmanın alanda yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, çeşitli nedenlerle yurt dışına giden ve hayatını orada sürdüren Türklerin ve dolayısıyla Türk çocuklarının Türkçe eğitimiyle ilgili 1981-2020 yılları arasında hazırlanmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerini tespit etmek ve bu tezleri değerlendirerek bu alandaki birikimin bir görüntüsünü ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu araştırma 1981-2020 yılları arasında yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine hazırlanmış olan lisansüstü tezler ile sınırlandırılmıştır. Buna göre YÖK Ulusal Tez Merkezi ana sayfasında yer alan “tarama terimi” kısmına “iki dillilik, çok kültürlülük, yurt dışındaki Türkler, yurt dışında Türkçe öğretimi, yurt dışında Türkçe” sözcükleri girilerek tarama yapılmış ve sadece alan yazın kapsamı içerisinde ‘Türkçe öğretimi’ odaklı değerlendirilebilecek çalışmalar incelenmiştir. Alan dışında (sosyoloji, psikoloji, felsefe vb.) yapılmış olan çalışmalar araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Yöntem

Model

Bu çalışma, yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesini amaçlayan nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39).

İncelenen Çalışmalar

Çalışmada yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimiyle ilgili olarak 1981-2020 yılları arasında alan yazında hazırlanmış olan lisansüstü tezler kullanılmıştır.

Nitel araştırmaların en temel özelliği, üzerinde araştırma yapılan kişilerin bakış açılarıyla araştırılan olay, olgu, norm ve değerleri incelemeye çalışmasıdır (Ekiz, 2017). Bu çalışmada öncelikli olarak YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden

faýdalanılmış ve sonrasında daha önce yapılmış çalışmalardan elde edilen bilgiler doğrultusunda içeriğine ulaşılabilir konumda olan lisansüstü tezler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilerin analizinde nitel araştırma yöntemi olan doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.187).

Araştırmada yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğretimi üzerine 1981-2020 yılları arasında hazırlanmış olan tezler, belirlenen anahtar kelimelerle taranmış ve kaynak taramasına 1 Ocak 2021 tarihinde son verilmiştir. Yapılan taramada toplamda 63 yüksek lisans, 24 doktora tezi tespit edilmiştir. Bunlardan konuyla ilgili ve ulaşılabilir olan 11 yüksek lisans tezi ve 12 doktora tezi olmak üzere toplamda 23 tez çalışmaya dahil edilmiştir. İncelenen çalışmalar içerdiği konu ve başlığa göre uygun şekilde tablolarda tasnif edilmiştir. Tablolarda çok boyutlu olan ve çok fazla alt probleme sahip olan tezlerden asıl konuya, tezin başlığına ve içeriğine uygun olan bulgulara yer verilmiş, alt problemlerle ilgili sorular yüzeysel olarak ifade edilmiştir. İncelenen çalışmalar, Türkçe öğretiminin odakta olduğu çalışmalar olup temel konusu farklı olan alanların (sosyoloji, psikoloji, felsefe vb.) çalışmaları araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırmaya dahil edilen tezler belirlenen ölçütlere göre sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya dahil edilen 23 tez kaynakçada başlarına yıldız işareti (*) konarak gösterilmiştir.

Etik Beyan

Çalışma kamuya açık dokümanların incelenip değerlendirilmesini kapsadığı, herhangi bir bireyden veri toplanması söz konusu olmadığı için etik kurul izni alınmamıştır. Bununla birlikte araştırma etiğinin gerektirdiği tüm kurallara riayet edilmiş; ulaşılan verilerde herhangi bir değişiklik yapılmamış, tüm veri ve bilgilerde kaynak gösterimine gereken özen gösterilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Yapılan analiz sonucunda araştırmacıların odaklandıkları ana noktaya göre beş temaya ulaşılmıştır. Bunlar, dil becerileri, iki dillilik ve iki dillilikten kaynaklanan sorunlar, program ve materyaller, öğretimin niteliği, sorunlar ve görüşler.

Tablo 1

Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Üzerine Hazırlanmış Tezlerden Dil Becerilerine Odaklananların Dağılımı

Araştırmacı	Odak	Örneklem / Çalışma Grubu	Yöntem	Veri Toplama Aracı	Uygulama	Bulgular
Achmet Kelağa, 2005	Okuduğunu anlama, yazılı anlatım	Ortaokul 1. sınıf kademedeki 109 öğrenci	Betimsel-Tarama Modeli	Okuduğunu anlama testi, kompozisyon	İki farklı okulda önce, Türkçe Okuduğunu Anlama Testi uygulanmış daha sonra yazılı anlatım sorusuna geçilmiştir. Bir ay sonra aynı gruba Yunanca testler uygulanmıştır.	Öğrencilerin anadillerinde ve ikinci dillerinde, okuduklarını anlamada ve yazılı olarak kendilerini ifade etmede hedef davranışları kazanamadıkları görülmüştür. Yazılı anlatım için hazırlanan kompozisyonlar incelendiğinde hem şekil hem de dil ve anlatım özellikleri bakımından Türkçe ve Yunancada eksikleri olduğu görülmüştür.
Şen, 2011	Türkçeye yönelik tutum ve yazma becerisi	Türkçe ve Türk kültürü dersi alan 11-15 yaş arası 198 öğrenci	Tarama Modeli	Tutum ölçeği, kişisel bilgi formu, kompozisyon	Öğrencilere 5 ayrı konudan tercih ettikleri biri hakkında veya kendilerinin belirlediği herhangi bir konu hakkında kompozisyon metinleri yazdırılmıştır.	Öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumlarının "çok" olduğu, tutumların genel olarak cinsiyete, yaşa, sınıfa, karne puanına, anne ve baba eğitim durumuna, en rahat konuştukları kişiye, derse devam süresine, Türkiye'ye gitme sıklığına ve yerine göre farklılık göstermediği, evde konuşulan dile, kitap okuma durumuna ve internet kullanımına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Yazma becerisinde ağız özelliğinden, ikinci dilin etkisinden, alfabe farklılığından, kavram yanlışlarından, söz diziminden, noktalama işaretlerinden, yazım yanlışlarından kaynaklı hatalar olduğu görülmüştür.
İnce, 2011	Yazılı ve sözlü anlatım	Türkçe ve Türk kültürü derslerine devam eden 4., 5., 6. sınıf kademedeki 59 öğrenci	Karma Desen-Genel Tarama Modeli, Doküman Analizi	Anket, kişisel anlatım ve açıklayıcı kompozisyon	Öğrencilere önce anket uygulanmış daha sonra konuyla ilgili açıklama yapılmış ve öğrenciler iki gruba ayrılmıştır. Her iki gruba bir film izlettirilmiştir. Film ile ilgili düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak dönüşümlü şekilde aktarmaları istenmiştir.	Öğrencilerin dilsel eğilimleriyle ilgili anket sonuçlarında kitle iletişim araçlarının dil gelişimine ciddi bir katkısı olmadığı, Türkçe kitap okuma oranının yetersiz olduğu, evde Türkçe sosyal ortamlarda Fransızca konuşulduğu tespit edilmiştir. Yazılı ve sözlü anlatım becerilerinde ise sınıf düzeyi arttıkça sözcük dağarcığının arttığı, yazılı ve sözlü anlatımlarını çok az sözcükler gerçekleştirdikleri görülmüş ve bu alanda da yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1'in devamı...

Araştırmacı	Odak	Örneklem / Çalışma Grubu	Yöntem	Veri Toplama Aracı	Uygulama	Bulgular
Ustabulut, 2014	İki dilli Türk çocuklarında sesli okuma hatalarını tespit etmek ve düzeltmek	A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeylerinde öğrenim gören 35 öğrenci	Betimsel Yöntem	812 Kelimelik uygulama metni, video kaydı	Metin öğrencilere sesli olarak okutulmuş, okutulma esnasında video kaydı alınmıştır.	A1 öğrencileri en çok ses çıkaramama, A2 öğrencileri en çok hece tekrar etme hatalarını yapmış ve A kurundaki erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla hata yaptığı görülmüştür. B1 ve B2 seviyelerinde en çok hatanın kelime tekrar etmede olduğu ve en çok hatayı erkek öğrencilerin yaptığı görülmüştür. C kuru öğrencilerinin en çok kelime tekrarı hatası yaptığı ve kız öğrencilerin daha az hata yaptığı tespit edilmiştir.
Bilgiç, 2016	Yazılı Türkçe kelime sıklıkları	Türkçe ve Türk Kültürü derslerine devam eden üçüncü ve dördüncü kuşağa ait ilkokul 4. ve 5. sınıf kademedeki 92 öğrenci	Alan Araştırması Yöntemi	Belirlenmiş olan 12 etkinlik	Öğretmen kontrolünde belirlenen yönergeler çerçevesinde uygulama	Öğrencilerin yazılı çalışmalarda kelime dağarcıklarının çok zayıf olduğu görülmüştür. Öğrencilerin hâkim kültürün etkisi altında olduğu ve Türkçeye çok fazla muhatap olmadıkları görülmüştür.
Çelik, 2016	Okuduğunu anlama, yazılı anlatım	5. ve 8. sınıf kademedeki 285 öğrenci	Tarama Modeli, Gözlem ve Görüşme Teknikleri	Okuduğunu anlama testi, bilgilendirici türde metin yazdırma	Farklı okul ve sınıf kademelerinde, farklı günlerde iki ders saati okuduğunu anlama testi ve bir ders saati de yazılı anlatım ölçekleri uygulanmıştır.	Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla Türkçeyi daha fazla kullandığı, 5. ve 8. sınıf kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla okuduğunu anlama testinde daha başarılı olduğu, 5. ve 8. sınıf kız öğrencilerin yazılı anlatım puanlarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
Kayadibi, 2016	Okuduğunu anlama, dinlediğini anlama, yazılı anlatım, konuşma becerileri ve Türkçe dersi öğretim programı	İlköğretim 7. sınıf kademedeki 310 öğrenci ile ilköğretim 6, 7, 8 ve 9. sınıflara Türkçe derslerine giren 13 Türkçe öğretmeni.	Karma Desen-Tarama modeli, Doküman İncelemesi	Yarı yapılandırılmış görüşme, kişisel bilgi formu, okuduğunu anlama, dinlediğini anlama başarı testleri ve konuşma becerisi ile yazılı anlatım değerlendirme ölçeği	Ders saatlerinde bir okul günü boyunca dört temel dil becerisine uygun ölçekler uygulanmış ve uygulama kağıtlarına öğrenciler için yönergeler hazırlanan yarı yapılandırılmış form 15 dakikada tamamlanmış verilen cevaplar boşluklara yazılmıştır.	Okuduğunu anlama başarı testi 0.59 oranında ortalama gösterişmiş olmakla beraber kız ve erkek öğrencilerin ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Dinlediğini anlama testi 0.73 orana sahip ve cinsiyete göre bir farklılık gözlemlenmemiştir. Yazılı anlatım becerisine ilişkin oran 0.56'dır ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha başarılı olduğu görülmüştür. Konuşma düzeyine ilişkin oran 0.80'dir ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan çalışmalarda dört temel dil becerilerinden özellikle yazma becerisi üzerinde durulduğu yazma becerisini okuma ve konuşma becerilerinin takip ettiği görülmektedir. Çalışmalar içerisinde bu bağlamda en az ele alınan dil becerisinin dinleme becerisi olduğu dikkat çekmektedir. Dört temel dil becerisinin müstakil ya da okuduğunu anlama-yazılı anlatım, yazılı ve sözlü anlatım olmak üzere ikili şekilde ele alındığı fakat dört temel dil becerisinin hepsine birden sadece bir çalışmada yer verildiği Tablo 1'den anlaşılmaktadır. Tablo 1'in örneklem boyutuna bakıldığında çalışmaların sadece bir tanesinde öğrenci ve öğretmen grubuna yer verildiği, diğerlerinde ise sadece öğrencilerle çalışıldığı, örneklem olarak ders kitabına hiç yer verilmediği görülmektedir. Örneklemin bazı çalışmalarda ortaokul, ilkokul, ilköğretim şeklinde belirtildiği, bazı çalışmalarda Türkçe ve Türk kültürü derslerine devam eden farklı sınıf kademelerinde olduğu, bazı çalışmalarda ise Türkçe ve Türk kültürü derslerine devam eden farklı yaş grupları olarak belirtildiği nadir de olsa kur düzeyi olarak ifade edildiği görülmektedir. Bu bağlamda dört temel dil becerisiyle ilgili hazırlanan çalışmaların örneklem grubuna bakıldığında üç çalışmanın 100'ün altında, diğer dört çalışmanın ise 100'ün üstündeki bir örneklem grubuyla çalışıldığı tablodan da görülmektedir.

Dört temel dil becerisini ele alan çalışmaların genel olarak tarama yöntemini tercih ettiği ve veri toplama aracı olarak genellikle kompozisyon yazdırma, anket uygulama yöntemine başvurduğu ancak çeşitli veri toplama tekniklerinden de faydalandığı fark edilmektedir. Tablo 1'deki çalışmaların bulgular kısmına bakıldığında Türkçe yönelik tutumların yaş, cinsiyet, Türkiye'ye gitme durumu ya da anne ve babanın eğitime göre değişiklik göstermediği ancak evde konuşulan dil, kitap okuma sıklığı ve internet kullanımına göre değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır. Şen (2011)'in çalışmasında Türkçeye yönelik tutumlardaki farklılıklardan biri olarak evde Türkçe konuşulması bulgusu belirtilmiştir. Yağmur, 2010 yılında Hollanda'nın farklı şehirlerinde yaşayan 8686 Türk öğrenci ile yaptığı çalışmada da öğrencilerin Türkçedeki hâkimiyetinin küçük yaşlarda daha çok olduğu ve bu durumun evde anne, babanın Türkçe konuşması ve dilin yaşatılması açısından etkin bir role sahip olduğu bilgisi paylaşılmıştır.

Çalışmaların bulgular kısmında genel olarak erkek öğrencilerin hata yapma oranının kızlara göre daha yüksek, kızların başarı puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu dikkat çeken bir diğer noktadır.

Tablo 2

Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Üzerine Hazırlanmış Tezlerden İki Dillilik ve İki Dillilikten Kaynaklanan Sorunlara Odaklananların Dağılımı

Araştır- macı	Odak	Örneklem / Çalışma Grubu	Yöntem	Veri Toplama Aracı	Uygulama	Bulgular
Molalı, 2005	İki dillilik sorunu	Lise 1 ve lise 4. sınıflarında öğrenim gören ve Türkçe dersi alan 50, Türkçe dersi almayan 50 öğrenci olmak üzere toplamda 100 öğrenci ile Türkçe dersi veren 17, Türkçe dersi vermeyen 17 olmak üzere toplamda 34 öğretmen	Anket ve Karşılaş- tırma Metodu, Görüşme	Anket	Her bir okulun öğrencileri bir araya getirilerek sınıfça anket uygulanmıştır. Sayıları az olan Türk öğrenci ve öğretmenlerle bire bir irtibat kurularak anket uygulaması yapılmıştır. Anket Romence verilmiştir.	Öğretmen ve öğrenciler, “Kendinizi iki dilli sayıyor musunuz?” sorusuna “Evet” cevabını, “Sizce iki dillilik ne demektir?” sorusuna “İki dili kullanmak” cevabını, “Sizce ana dili ne demektir?” sorusuna “İlk öğrenilen dil” cevabını, “İlk dilinizi ana dili olarak kabul ediyormusunuz?” sorusuna “Evet” cevabını, “İlk öğrendiğiniz dil hangisidir?” sorusuna “Ana dili” cevabını, “Ana dilinizi kimden öğrendiniz?” sorusuna “Anne baba” cevabını vermiştir.
Demirdö- ven, 2016	Türkçe öğretmeni adaylarının iki dillilik olgusuna yönelik görüşleri	2015-2016 yıllarında Türkistik bölümünde öğrenim gören ve farklı branşlardan olan 31 lisans, 1 yüksek lisans ve 2 lisansını yeni tamamlamış olan 34 öğrenci.	Nitel Araştırma- Olgubilim Deseni	Genel bilgi formu, tutum testi, yarı yapılandırıl- mış görüşme formu	Öğrencilerle yüz yüze görüşme yapılarak ses kayı alınmıştır.	Almanya'daki Türkçe öğretiminden okuma/yazma/dinleme ve konuşma beceri alanlarında karşılaşılan sorunlar nelerdir? sorusuna yanıtlayan yirmi beş öğrenci bu beceri alanlarında yaşanan sıkıntılara ek olarak Türkçe dersinin her okulda olmaması/ders saatlerinin yetersiz olması gibi cevaplar vermiş, öğrencilerin tamamı iki dilliliği bir avantaj olarak gördüğünü ifade etmiştir. 26 öğrenci akademik metinleri Almanca yazdığını, 16 öğrenci sunum yapılacağı zaman Almancada kendilerini daha rahat hissettiklerini belirtmiştir.
Bican, 2017	Türk çocuklarının Türkçesini iki dillilik temelinde tanımlamak ve Türkçeye yönelik kazanım düzeylerini ortaya koymak	14-22 yaş aralığındaki Türkçe-Danca bilen iki dilli 111 öğrenci	Betimsel- Tekil Tarama, İlişkisel Tarama Modeli	Baskın dil ölçeği, açık uçlu ve çoktan seçmeli sorular- dan oluşan karma test	Ölçek ve test uygulamadan önce öğretmen ve öğrencilere açıklanmıştır. Ölçek içi yirmi dakika, test için bir saat süre verilmiştir. Ölçek ve testler isimsiz olarak doldurulmuştur.	Bulgularda %84 oranında baskın dilin Danca olduğu, 18 yaş üstünde Danca'nın %93 baskın olduğu, Türkçe karşılaştırmalı dil puan aralığının 25 kişide 10 puandan az, 74 kişide 10-19 puan arasında olduğu, 12 kişide 20 puan üzeri olduğu görülmüştür. Danca karşılaştırmalı dil puan aralığının 1 kişide 10 puandan az, 21 kişide 10-19 puan arası, 89 kişide 20 puan üzeri olduğu, öğrencilerin Danca yetkinlikte ileri düzeyde Türkçe yetkinlikte orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 2'de de görüleceği üzere yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine hazırlanmış çalışmalardan iki dillilik ve iki dillilikten kaynaklanan sorunlarla ilgili olanların 2005, 2016 ve 2017 yıllarında yapıldığı ve dört temel dil becerisine göre daha az çalışıldığı anlaşılmaktadır. Çalışmalarda örneklem grubunun lise, lisans ve yüksek lisans kademeleri ile 14-22 yaş aralığındaki öğrencilerden oluştuğu ve bu üç çalışmanın toplamda 245 öğrenci, 34 öğretmen örneklem grubu ile iki dillilik ve iki dillilikle ilgili sorunlar ve görüşler konusuna yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Çalışmalardaki bilgilerin, anket ya da çeşitli form ve testlerle toplanan verilerden elde edildiği görülmektedir. Tablo 2'nin bulgular kısmına bakıldığında yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının kendilerini iki dilli saydığı, ilk olarak ana dillerini öğrendikleri ve ana dillerini öğrendikleri öncelikli kişilerin anne ve babaları olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Bican'ın 2017 yılında yapmış olduğu çalışmada Türkler arasında baskın dilin Danca olduğu Türk öğrencilerin Türkçe yetkinlik konusunda orta düzeyde, Danca yetkinlik konusunda ileri düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Yağmur'un (2007) ise Hollanda'da yapmış olduğu deneysel çalışmada Türk, Alman, Türk-Alman ve diğer milliyetlere mensup 5330 öğrenciden oluşan bir örneklemle iki dillilik üzerinde durduğu araştırmasında Almancası baskın olan Türk çocuklarının Türkçesinin de çok iyi olduğu, Almancasının baskın olduğunu iddia eden Türk çocuklarının aslında Türkçe becerilerinin Almancalarından daha üstün olduğu vurgulanmıştır. Bican ve Yağmur'un çalışmalarındaki farklılığın zaman ve ülke farkından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Tablo 3'te yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine hazırlanmış çalışmalardan program ve materyaller konusuna yönelen beş çalışma olduğu ve bu çalışmalardan dördünün son beş yıl içerisinde hazırlandığı görülmektedir. Öğretim programı dışında öğrenmenin somutlaştırılmasında yardımcı olan ders kitabı ve kitaplar içerisindeki metinlerin incelenmesine yönelik yapılan bu çalışmalarda örneklem boyutunun diğer çalışmalara göre çeşitlendiğini ve farklılaştığını dikkat çekmektedir. Buna göre Sağlam (1989) tarafından hazırlanan çalışmada örneklem ilköğretim 4. sınıf kademesindeki 672 öğrenciden oluşurken Tekeli (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Türkçe ve Türk Kültürü derslerine yönelik en az bir yıl görev yapan 86 öğretmenden oluşmaktadır. Diğer çalışmalarda örneklem olarak Keloğlan Masalları, Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları ile sınavlardan elde edilen 87 adet metnin kullanıldığı görülmektedir. Örneklemi öğretmen ve öğrenci olan çalışmalardaki verilerin anket, test, görüşme yoluyla elde edildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3

Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Üzerine Hazırlanmış Tezlerden Alanda Kullanılan Program ve Materyallere Odaklananların Dağılımı

Araştırmacı	Odak	Örneklem / Çalışma Grubu	Yöntem	Veri Toplama Aracı	Uygulama	Bulgular
Sağlam, 1989	Türkçe ve Türk Kültürü Programının etkililiği	İlkokul 4. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü dersini alan 672 öğrenci	Doğal Karşılaştırma / Geriye Dönük Değerlendirme	Anket, test	Ölçekler üç hafta içinde farklı zaman dilimlerinde öğrencilere uygulanmıştır. İlk gün anket ve testin okuma anlama bölümü, sonraki gün okuma anlama bölümü ile yazılı anlatım bölümünü başka bir gün ise ülke bilgisi bölümünü uygulamışlardır.	Öğrencilerin başarı testinden aldıkları puanın 59.22 olduğu görülmüştür. Testin temel dil becerilerini kapsayan, okuma-anlama, yazılı anlatım ve ülke bilgisi bölümlerinde öğrencilerin ideal puanın yaklaşık yarısı kadar altında olduğu tespit edilmiştir.
Gürbüz, 2016	Hollanda'da Türkçe sorularında kullanılan metinlerin okunabilirliği ve bu metinlere ilişkin soruların yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi	2011-2015 yılları arasında ortaöğretim kurumları HAVO ve VWO'ya giriş için uygulanan Türkçe sınavlarında yer alan Türkçe sınavında yer alan 87 metin	Nicel Tarama Modeli, Doküman İncelemesi Metodu	Metin ve sorulara CITO Hollanda'nın resmi sayfası ve çalışanlar aracılığıyla ulaşılmıştır. Mevcut dokümanlar hem Türkçe hem Flemenkçe olarak hazırlanmış daha sonra Flemenkçe olarak hazırlanan sorular profesyonel olarak Türkçeye çevrilmiştir.	2011 ve 2015 yılları arasındaki metinlere ve sorulara CITO Hollanda'nın resmi sayfası ve çalışanlar aracılığıyla ulaşılmıştır. Mevcut dokümanlar hem Türkçe hem Flemenkçe olarak hazırlanmış daha sonra Flemenkçe olarak hazırlanan sorular profesyonel olarak Türkçeye çevrilmiştir.	Öğrencilere 2011, 2012 ve 2013 yıllarında uygulanan VWO ve HAVO sınavlarının orta güçlükte olduğu, 2014 ve 2015 yıllarında uygulanan sınavların zor olduğu görülmüştür.
Tekeli, 2017	Almanya'daki iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde malzeme kullanımı	Almanya'da Türkçe ve Türk Kültürü derslerine yönelik en az bir yıl görev yapan 86 öğretmen.	Betimsel Yöntem-Tarama Modeli	Anket, mülakat, yarı yapılandırılmış görüşme formu	İlgili kurumlardan gerekli izinler alınıp Eğitim Atasekretörlüğüyle görüşüldükten sonra anket ve mülakat uygulamaları katılımcılar tarafından araştırmacıya e-posta aracılığıyla ulaştırılmıştır.	Araştırmaya katılan öğretmenlerden 64'ü öğretim malzemelerinin dersleri çok etkilediğini, 20 öğretmenin, malzemelerin dersleri etkilediğini ve bir öğretmen ise malzemelerin derse etkisinin biraz olduğunu ifade etmiştir.
Çetin, 2018	Keloğlan Masallarının yurt dışında yaşayan Türk çocukları için değerler eğitimi açısından incelenmesi	Türkçe ve Türk Kültürü Dersi (1-10. sınıflar) Öğretim Programında yer alan temel değerlere göre tespit edilen 100 bölümlük Keloğlan Masalları	Nitel Yöntem-Doküman İncelemesi	Çizgi film bölümleri ve ailelerle görüşme	Keloğlan Masalları adlı çizgi film seçilen bölümleri Yurt Dışındaki Türk Çocukları için Türkçe ve Türk Kültürü Dersi (1-10. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan temel değerlere göre izlenip çizgi filmdeki değer unsurları tespit edilmiştir.	İncelenen bölümlerden elde edilen genel sonuçlarda vatanseverlik ve farklılıklara saygı duyma en az tespit edilen değerler, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık ve dayanışma değerlerinin ise en çok tespit edilen konular olduğu görülmüştür.
Göçmenler, 2019	Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Programı ve kitaplarının değerlendirilmesi	1-3. sınıf, 4-5. sınıf, 6-7. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü kitapları	Nitel Yöntem- İç İç Geçmiş Çoklu Durum Metodu	Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Programı, kitapları; doktora günlüğü adıyla tutulan notlar ve gözlemler	Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmen Kılavuz Kitabı ve programları (1-3.sınıf, 4-5.sınıf, 6-7.sınıf) ile TELPAS programı ayrı ayrı incelenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları (1-3.sınıf, 4-5.sınıf, 6-7.sınıf) ile Inside ders kitabı ayrı ayrı dokümanlar olarak incelenmiştir. Yapılan bu doküman inlemeleri ile programlar kategorisinde dört farklı doküman, kitaplar kategorisinde ise sekiz farklı doküman incelenmek suretiyle toplam on iki doküman incelenmiştir.	Çalışmada ihtiyaç analizi yapılmadan program ve kitapların hazırlanmasının önemli bir eksiklik olduğu, ders ile ilgili yeterli değerlendirme ölçütü bulunmadığı, programın öğrenciler açısından ayrırcı olmadığı, program ve kitaplarını hazırlayan komisyonunda; iki dillilik, program geliştirme, çocuk gelişimi ve ölçme-değerlendirme uzmanlarının yer almasının önemli bir eksiklik olduğu, dersin hedef ve amaçları ile kazanımlar arasında güçlü bir ilişki kurulamadığı, ders kitabı ve çalışma kitabının ayrı olması nedeniyle ilişki kurulması noktasında zorluk yaşandığı, etkinliklerin dengeli bir dağılımla yapılmadığı, temaların sınırlı olduğu görülmüştür.

Çalışmaların bulgular kısmı incelendiğinde ise materyallerin derse olan etkileriyle ilgili farklı görüşe sahip öğretmenlerin olduğu, ders kitaplarında belirlenen hedefler ile kazanımlar arasında güçlü bir ilişki olmadığı ve etkinlik konusunda dengeli bir dağılım olmadığı görülmektedir.

Tablo 4'te öğretim niteliği başlığı altında yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine hazırlanmış çalışmaların konu veya etkinlik temelli olarak ele alındığı ve farklı değişkenler arasındaki ilişkisel boyutun irdelendiği görülmektedir. Bazı çalışmaların örneğinde öğretmen, öğrenci ve veli gruplarının olması dikkat çekicidir. Bu bağlamda inceleme boyutunun sadece öğrenci ile sınırlandırılmadığı konuyla ilgili detaylı bir bilgiye sahip olunması bakımından öğretmen ve velilerle de görüşülmesi çalışmanın niteliğini de göstermektedir. Tablo 4'te yapılan çalışmaların daha çok deneysel desen ile hazırlandığı ve tercih edilen veri toplama aracının çoğunlukla anket ya da görüşme/ bilgi formu olduğu görülmektedir. Çalışmaların bulgular bölümü incelendiğinde Kayır'ın (2018) çalışmasında veliler

tarafından öğrencilerin görev temelli verilen etkinliklerle akademik başarı düzeylerinde olumlu yönde bir değişim olduğu Arıcı'nın (2017) çalışmasında ise eğitsel oyunlar üzerinden verilen eğitimin öğrenmede daha etkili olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Tablo 4

Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Üzerine Hazırlanmış Tezlerden Öğretimsel İçerik ve Eğitimin Niteliğine Odaklananların Dağılımı

Araştırmacı	Odak	Örneklem / Çalışma Grubu	Yöntem	Veri Toplama Aracı	Uygulama	Bulgular
Çalışkan, 2009	Metafor ve deyim öğretimi	32 öğrenci	Deneysel Desen	Kişisel bilgi formu, ön test- son test	Ön test öğrencilere 40 dakika süren iki oturumla yapılmış olup sonraki hafta bir ders saati ayrılan kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Kavramsal anahtar modeli ise üç hafta mutluluk duygusu, iki hafta öfke, üç hafta üzüntü ile ilgili etkinliklerin yapımına ayrılarak toplamda sekiz hafta sürmüştür.	Deney ve kontrol gruplarının deyimleri hatırlamaya ilişkin son test puanlarında deney grubunun 97.92, kontrol grubunun ise 76.38 oranına; duygu deyimlerini yorumlamada deney grubunun 77.08 ve kontrol grubunun 52.77 son test verilerine sahip olduğu görülmüştür.
Anamaria, 2013	Öğrenme yöntemleri ile başarı arasındaki ilişki	29 okutman	Belirtilmemiş	Anket	İlk ve orta kademe okullar, üniversite ve dil merkezlerinde Türkçe öğreten okutmanlara uygulanmıştır.	% 48'lik orana sahip Türk soylu okutmanların yöntem olarak dil bilgisi çeviri metodu ile konuşsal- işitsel öğretim metodlarını kullandığı görülmüştür. Öğrencilerin beceri olarak okuma-anlamada daha başarılı oldukları, en çok cümle bilgisinde zorluk çektikleri görülmüştür.
Arıcı, 2017	Eğitsel oyunların Almanya'da yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğrenme başarılarına etkisi	60 öğrenci	Deneysel Desen	Sınav formu, tutum ölçeği, ön bilgi anketi	Öğrenciler deney grubu ve kontrol grubu olarak iki gruba ayrılmış, deney grubunda eğitsel oyun ve etkinliklerle kontrol grubunda ise uygulamadaki program dahilinde Türkçe dersi sunumu yapılmıştır. Araştırma öncesinde gruplara ön test uygulanmış, grupların durumları kayıt altına alınmıştır. Araştırma sonunda gruplara son test ve eğitsel oyun tutum ölçeği uygulanmış ve iki grubun verileri değerlendirilerek aralarındaki farklılıklara bakılıp sonuca ulaşılmıştır.	Çalışmaya başlamadan önce öğrencilerin aritmetik ortalama puanları 24.50 iken, eğitsel oyunlarla yapılan deneysel çalışma sonucunda aritmetik ortalama puanlarının 85.67'ye yükseldiği görülmüştür.
Kayır, 2018	Türkçe ve Türk Kültürü Dersinde görev temelli etkinliklerin İsviçre'de yaşayan Türk çocuklarının akademik başarı ve motivasyonlarına etkisi	96 öğrenci, 11 öğretmen, 7 veli	Karma Yöntem- Gömülü Deneysel Desen	Başarı testi, öğretmen günlüğü, yarı yapılandırılmış görüşme formu	Deney ve kontrol grubu sınıflarına 80'er dakika süresince hazırlanan başarı testi uygulanmıştır. Daha sonra 11 haftalık uygulama gerçekleştirilmiş ve aynı başarı testi sınıflara son test olarak da uygulanmıştır. Uygulamanın bitişinden 15 gün sonra sınıfta öğrencilerle ortalama 10'ar dakikalık odak grup ve bireysel görüşmeler yoluyla etkinlik uygulamaları hakkında yarı yapılmış görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca, hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla, öğrenci velileri arasında deney grubunda 3 ve kontrol grubunda 3 veliyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.	Hem deney hem kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutumlarında farklılık gözlemlenmemiştir. Veliler bu süreç içinde öğrencilerin akademik olarak daha başarılı olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin en fazla kendilerini ifade edebildikleri aktivitelerden hoşlandıkları, okuma, yazma gibi beceri etkinliklerinden hoşlanmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin çoğu dersin daha fazla olmasına olumlu bakmazken, veliler öğrencilere derse zorla gönderdiklerini ancak öğrencilerin derste eğlendiklerini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 5 incelendiğinde yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretiminin zorlukları ve konuyla ilgili sorunlar üzerine hazırlanan çalışmaların Fransa, İngiltere ve Belçika merkezli olduğu ve 2010 yılından sonra yapıldığı görülmektedir. Çalışmalarda öğretmen, öğrenci ve velilerden oluşan 819 kişilik bir örneklem bulunmaktadır. Verilerin anket, görüşme ve ölçek yoluyla elde edildiği dikkat çekmekle birlikte en çok tarama yönteminin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Çalışmaların bulgular kısmından Türkçe derslerine olan ilgisizliğin motivasyon eksikliği, Türkçeyi zaten biliyoruz düşüncesinin egemen olması ve kitaplardaki metinlerin sıkıcılığı; ekonomik, siyasi nedenler ve ırkçılık kavramlarının olumsuz etkileri Türkçe konuşmaya olan algıyı olumsuz etkilemekle birlikte Türkçeyi terk etme sebepleri arasında da gösterilebileceği anlaşılmaktadır Yalınkılıç ve Yağmur (2014), Batı Trakya'da yaşayan Türklerin ana dillerine karşı tutumlarını ölçmek için yaptıkları çalışmada Batı Trakya ve Batı Avrupada yaşayan Türklerin ana dillerine karşı olan tutumlarının birbirinden farklı bir durum sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Yunanistan'da yaşayan Türkler ev içerisinde Türkçe konuşup, yaşadıkları ülkenin resmî dilini kesinlikle ev ortamına sokmazken Batı Avrupada yaşayan Türklerin, özellikle genç kuşakların, yaşadıkları ülkenin dilini yaygın şekilde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla her iki bölge arasında Türkçeye karşı olan tutum ile Türkçenin kullanım sıklığı oranları farklılık göstermektedir.

Tablo 5

Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Üzerine Hazırlanmış Tezlerden Alandaki Sorunlara ve Katılımcı/ Paydaş Görüşlerine Odaklananların Dağılımı

Araştırmacı	Odak	Örneklem / Çalışma Grubu	Yöntem	Veri Toplama Aracı	Uygulama	Bulgular
Ekmekçi, 2012	Belçika'da Türkçe öğretiminin durumu ve öğretimindeki temel sorunlar	25 Türkçe öğretmeni	Nitel Araştırma-Gözlem ve Görüşme Metodu	Gözlem ve görüşme formu	Öğretmenlerle görüşme yapılmış, soruların açık uçlu sorulara verilen cevaplar anında yazıya geçirilmiştir.	Derslere olan ilgisizliğin motivasyon eksikliğinden ve Türkçeyi zaten biliyoruz düşüncesinden kaynaklandığı görülmüştür. Kitapların etkililiği ve kullanılabilirliğiyle ilgili olarak dilinin ağır olduğu metinlerin sıkıcı olduğu paylaşılmıştır. Yöntem ve teknik konusunda sunuş yoluyla öğretim ve anlatım tercih edildiği söylenmiştir.
Arı, 2015	Fransa'nın Aisne Bölgesi'ndeki okullarda Türkçe ve Türk Kültürü dersi alan iki dilli Türk çocuklarının ve velilerinin ana dili Türkçeyi öğrenmeye yönelik görüşleri	51 öğrenci, 29 veli	Nitel Yöntem-Tarama Modeli	Açık uçlu anket, likert tipi anket, demografik bilgi formu	Uygulama yapılan okullarda ders öğretmeninden yardım alınmış, çalışmanın başında öğrencilere açıklama yapılmıştır. Daha sonra kişisel bilgilerinin yer aldığı kısım verilmiştir. Sonraki bölüm ikiye ayrılmış ilk kısımda Türkçe dersine yönelik görüşleri diğer bölümde ise bu dersi almalarının nedenleri sorulmuştur.	Öğrencilerin Türkçe öğrenmekten hoşlanmıyorum maddesine %74 oranında katılmıyorum cevabı verdiği, Türkçe öğrenmek bilgimi arttırmayacak maddesine %76 katılmıyorum cevabı verdiği, Türkçemi geliştirerek duygu ve düşüncelerimi daha iyi anlatabilirim maddesine %63 katılıyorum cevabı verdiği tespit edilmiştir.
Bayat, 2016	İngiltere'deki iki dilli Türk öğrencilerin Türkçeye yönelik görüşleri ve bu durumun aile, öğretmen, öğrenci bakımından değerlendirilmesi	190 öğrenci, 41 öğretmen, 83 veli	Nitel Yöntem-Tarama Modeli	Anket	Katılımcılara anket uygulanmadan önce gerekli açıklamalar yapılmış ve araştırmacı, öğretmen, öğrenci, velilerle görüşerek anket uygulaması sırasında hazır bulunmuştur.	Anketlerde ana dili olarak %80.9 oranla Türkçenin olduğu, evde % 46.8 oranla Türkçe konuşulduğu, % 65.8 oranla Türkçe konuşmaktan hoşlanılmadığı, Türkçe konuşan insanlar içinde kendimi daha mutlu hissediyorum maddesine %53.7 oranla kısmen katılıyorum cevaplarının verildiği görülmüştür.
Çoban, 2018	Fransada yaşayan Türkçe-Fransızca iki dilli bireylerin Türkçeyi terk etmelerinin sebepleri	Veli, öğrenci ve öğretmenlerden oluşan 400 kişi	Tarama Modeli	Türkçe-Fransızca iki dilli bireylerin Türkçeyi terk etme sebepleri ölçeği	Görevli öğretmenler tarafından ulaşılabilen tüm Türk vatandaşlarına ölçek uygulanmış, birden fazla işaretlenen ya da cevaplanmayan formlar ayrılarak 400 forma ulaşılmıştır.	Çalışmada Türkçenin terk edilme nedenlerinde cinsiyetin önemli bir faktör olmadığı, ekonominin dil tercihinde ve dile karşı tutumda etkili olduğu, siyasi nedenlerin, ırkçılık ve ayrımcılığa maruz kalma endişesinin etkili olduğu görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Yurt dışındaki Türk çocuklarının Türkçe Öğretimi üzerine hazırlanmış olan tezlere bakıldığında konuyla ilgili durumu tam olarak karşılayan 12'si doktora, 11'i yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 23 çalışmanın olduğu görülmektedir. Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine 1981 ve 2020 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tezlerin değerlendirildiği bu çalışmada genel olarak araştırmaların 5 temada odaklandığı belirlenmiştir. Bu temaların yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına verilen eğitimde dört temel dil becerisinin durumu, yurt dışında yaşayan Türklerin ve Türk çocuklarının iki dillilik ile ilgili tutumu ve konuyla ilgili sorunlar, Türkçe öğretimiyle ilgili program ve materyal problemi, Türkçe ve Türk Kültürü derslerinde verilen öğretimin niteliği ve Türkçe öğretimiyle ilgili karşılaşılan sorunlar ve bu durumla ilgili görüşlerden oluştuğu görülmektedir. İncelenen çalışmaların bulgular kısmından; yurt dışında yaşayan Türklerin Türkçeye dair olumlu tutumları, yaşadıkları ülkenin resmî dilini bilmekle birlikte kendi ana dili konusunda yetkin olmanın da bir gereklilik olduğu, aile ortamında genellikle Türkçe, arkadaşlar arasında ve sosyal ortamlarda özellikle gençler arasında yaşanan ülkenin dilinin konuşulduğu, kendilerini iki dilli olarak gördükleri ve ilk olarak ana dillerini öğrendikleri, Türkçe ve Türk Kültürü derslerine devam eden öğrencilerde zaman zaman kitaplardan kaynaklı olarak motivasyon eksikliği yaşandığı, bazı temel becerilerde özellikle yazma becerisinde sözcük dağarcığı yetersizliğinden kaynaklanan hatalar olduğu, okuma anlama becerisinde diğer becerilere oranla daha fazla başarı gösterdikleri ve özellikle kız öğrencilerin erkek öğrencilerden akademik anlamda daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen çalışmalar, yöntem açısından değerlendirildiğinde en çok tercih edilen yöntemin nicel yöntem olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaların istatistiksel olarak değerlendirildiği düşünüldüğünde nicel yöntemlerin tercih edilmesinin sebebi anlaşılır olmaktadır. Nitel yöntemler daha çok gözlem ve görüşme yoluyla elde edilen verilerin kullanılmasıyla tercih edilmiştir. Örneklem olarak öğretmen, öğrenci, veli, ders kitapları, metinler, masallar seçilmiş ve konuya farklı açılardan yaklaşmıştır. Çalışmalar ülkeler bazında incelendiğinde yoğunlaşılan ülkelerin Almanya ve Fransa olduğu görülmekle birlikte, Amerika, İsviçre, İngiltere gibi ülkelerde de az da olsa araştırma yapıldığı görülmektedir.

Yurt dışında yaşayan Türklerin Türkçe öğrenimiyle ilgili düşünceleri, mevcut durumları ve sorunları araştırmacılar tarafından yoğun olarak ele alınan bir konu olmuş bununla birlikte farklı ülkelerde yaşayan Türklere daha iyi nasıl Türkçe öğretilir, buralarda yaşayan Türk vatandaşlarının Türkçeyi öğrenirken karşılaştığı problemler nelerdir ve bunların üstesinden nasıl daha iyi gelinir, Türkçeyi öğrenirken milli değerlerimiz nasıl, ne kadar ve ne şekilde verilmeli gibi sorunlar çok fazla irdelenmiştir. Bu çalışmada bu konulara yönelik hazırlanmış çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre; ders kitaplarının öğrencinin dikkat ve ilgisini çekecek, dersi sıkıcılıktan kurtaracak şekilde hazırlanması gerektiği, dersin bilgi aktarımı olarak görülmesinden ziyade işlevsel yönü ağır basan, oyun ve etkinliklerle renklendirilerek bireysel farklılıklara hitap eden, kalıcı öğrenmeyi destekleyen yönüyle işlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda yurt dışında yaşayan Türkler için Türkçenin önem ve gerekliliğiyle ilgili bir farkındalık oluşması, Türkçe dersindeki akademik başarının artması ve Türkçeye karşı olumlu tutumların artması beklenmektedir.

Kaynakça

Başında yıldız işareti olan kaynaklar araştırmada incelenen yayınları göstermektedir.

Aksan, D. (2014). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Türk Dil Kurumu.

*Arı, G. T. (2015). *İki dilli Türk çocuklarının ve velilerinin ana dili Türkçeyi öğrenme tutumları (Aisne bölgesi-Fransa örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

*Arıcı, B. (2017). *Eğitsel oyunların Almanya'da yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğrenme başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.

*Bayat, A. (2016). *İki dillilik bağlamında İngiltere'de yaşayan Türk çocuklarının ana dili Türkçeyi öğrenme durumları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

*Bican, G. (2017). *Danimarka'da Türkçe Danca konuşan öğrencilerin dil görünümlerinin iki dillilik temelinde incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

*Bilgiç, M. (2016). *Batı Avrupada iki dilli Türk çocuklarının yazılı Türkçe kelime sıklıkları: Fransa örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Cummins, J. (1979). Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children. *Rewiev of Educational Research*, 49(2) , 222-251. <https://doi.org/10.3102/0034654304900222>

*Çalışkan, N. (2009). *Kavramsal anahtar modeliyle iki dilli çocuklara metafor ve deyim öğretimi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

*Çelik, M. E. (2016). *Bulgaristan'daki Türk çocuklarının okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

*Çetin, İ. (2018). *Yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde çizgi filmler yoluyla değerler aktarımı (Keloğlan masalları örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

*Çoban, M. (2018). *Türkçe-Fransızca iki dillilerde Türkçenin terk edilmesinin ve dil kaybının sebepleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Demirbaş, H. (2014). *Eğitim-kültür açısından Avrupadaki Türk çocukları sorunlar ve çözümler*. Nobel.

*Demirdöven, G. H. (2016). *Duisburg/ Essen Üniversitesi'nde öğrenim gören Türkçe öğretmen adaylarının iki dillilik olgusuna yönelik görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Ekiz, D. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5. baskı). Anı.

*Ekmekçi, V. (2012). *Belçika'da Türkçe öğretimi ve karşılaşılan temel sorunlar* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.

*Göçmenler, H. (2019). *Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Türk çocuklarına ana dili öğretimindeki sorunlar ve çözüm önerileri: program ve kitap ölçeğinde* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Grosjean, F. (2008). *Studying bilinguals*. Oxford University Press.

*Gürbüz, R. (2016). *İki dilli öğrencilere yönelik ölçme ve değerlendirmede merkezi sınavlar: Hollanda örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Güzel, A. (2014). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Akçağ.

*İnce, B. (2011). *Yurt dışındaki Türk çocuklarının anadilleri Türkçede yaşadıkları anlatım sorunları: Fransa örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.

İşcan, A. (2007). Dil ve ana dil olarak Türkçe üzerine. *Erciyes Dergisi*, (30), 5-6.

*Kayadibi, N. (2016). *Makedonya'da ilköğretim okullarında Türkçe eğitimi (7. sınıf örneği)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

*Kayır, G. (2018). *Türkçe ve Türk kültürü dersinde görev temelli etkinliklerin İsviçre'de yaşayan Türk çocuklarının*

akademik başarı ve motivasyonlarına etkisi [Yayımlanmamış doktora tezi]. Osmangazi Üniversitesi.

*Kelağa A. İ. (2005). Yunanistan'da (Batı Trakya'da) iki dilli eğitim veren azınlık okullarında Türkçe ve Yunanca öğrenim gören öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

*Molalı, N. (2005). Romanya Türk toplulukları örneğinde iki dillilik [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Özdemir, Ç. (1988). Federal Almanya'daki Türk çocuklarında iki dillilik ve Türkçe öğretimi. *TÖMER AÜ Dünyada Türkçe Öğretimi*, (1), 85-86.

*Sağlam, M. (1989). Federal Alman ilkokullarında Türkçe ve Türk kültürü programının etkililiği-Kuzey Ren Vestfalya örneği [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Skutnabb-Kangas, T. (1981). *Bilingualism or not: The education of minorities*. Multilingual Matters.

*Stefan, C. A. (2013). Romanya'da Türkçe öğretimi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Şen, Ü. (2011). Belçika'da yaşayan Türk çocuklarının Türkçeye yönelik tutumları ve yazma becerileri [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Şen, Ü. (2015) *Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi ve materyal tasarımı Belçika örneği*. Edege Akademi.

Şen, Ü. (2020). Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı. N. Temur ve M. Şengül (Ed.) içinde, *Türkçe öğretim programları* (ss. 177-202). Pegem Akademi.

*Tekeli, F. (2017). İki dilli öğrencilere Türkçe öğretiminde malzeme kullanımı: Almanya örneği [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

*Ustabulut, M. Y. (2014). İki dilli Türk çocuklarına Türkiye Türkçesi öğretiminde sesli okuma hataları ve bu hataların düzeltilmesi için yapılabilecek yöntem ve teknikler (Romanya örneği) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Uzun, L. (2011). İki dilli ortamda ana dili öğretiminin dil bilimsel temelleri. Z. Korkmaz, E. Kunter, O. Dağhan (Ed.) içinde, *Göçmen topluluklarının eğitim ve (ana)dil öğrenim arayışları bakış açıları, uygulamaları ve sonuçları- sempozyumu sempozyum kitabı* (ss.68-83). Duisburg/Essen Üniversitesi.

Yağmur, K. (2007). İki dilli çocukların dil becerilerinin ölçümü ve eşik kuramı. *Dil Dergisi*, (135), 60-76.

Yağmur, K. (2010). Batı Avrupa'da uygulanan dil politikaları kapsamında Türkçe öğretiminin değerlendirilmesi. *Bilgi/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, 221-242.

Yalınkılıç, K. ve Yağmur, K. (2014). Batı Trakya Türklerinin ana dillerine ve kültürlerine karşı tutumları. *Bilgi/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (70), 283-308.

Yaylacı, A. F. (2008, 22-23 Şubat). Belçikalı ve Türk eğitimcilerle velilerin Türkçe ve Türk kültürü dersine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. İ. Aydoğan ve A. F. Yaylacı (Ed.) içinde, *I. Uluslararası Avrupalı Türkler Kongresi "Eğitim ve Kültür"* (ss. 236- 253). Erciyes Üniversitesi Yay.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Yıldız, C., Arslan, K. ve Thomas, R. (2021). *İki dillilik ve dil edinimi*. Pegem Akademi.

Etik Beyan

Çalışma kamuya açık dokümanların incelenip değerlendirilmesini kapsadığı, herhangi bir bireyden veri toplanması söz konusu olmadığı için etik kurul izni alınmamıştır. Bununla birlikte araştırma etiğinin gerektirdiği tüm kurallara riayet edilmiş; ulaşılan verilerde herhangi bir değişiklik yapılmamış, tüm veri ve bilgilerde kaynak gösterimine gereken özen gösterilmiştir.